

Anmeldelser

FAITH McNULTY: *The Whooping Crane, the bird that defies extinction.* (190 pp., adskillige fotografier og tegninger, endvidere nogle kort). – Longmans, Green & Co., London 1967. Pris: 30 sh.

Teksten er kompileret fra flere kilder, og adskillige af billederne har været offentliggjort før; resultatet er en tiltalende og underholdende bog om Trompetertranen *Grus americana*, hvis verdensbestand 1938 var nede på 14 vildfugle og et eller et par individer i fangenskab. Der var 2 adskilte bestande, hvoraf den sydlige ikke stod til at redde; men en kanadisk stamme eksisterer stadig. Den yngler navnlig i Wood Buffalo National Park og overvintrer i Aransas National Wildlife Refuge i Texas. I 1965 talte flokken 44 individer, hvoraf 8 uudfarvede ungfugle. Hertil kommer et ringe antal eksemplarer i fangenskab, og blandt dem er der navnlig grund til at nævne »Josephine«, som omkom 13. september 1965 i en alder af formentlig ca. 30 år. I årene 1948–1965 har den lagt et halvt hundrede æg, først i Aransasområdet, hvor dens første unge formentlig blev taget af en Vaskebjørn, siden i Audubon Park Zoo i New Orleans, hvor 4 unger med dens næsten lige så berømte mage »Crip« voksede op 1957, 1958 og 1961. Talrige æg blev hakket itu, og nogle klækkede unger gik til som små; man forsøgte klækning i en rugemaskine, men uden held. Disse fugles placering har været kritiseret skarpt af både reservatfolk og erfarne fugleopdrættere, og bølgerne er vist ofte gået temmelig højt. Fangenskabsformering af traner er dog nok vanskeligere end af f.eks. Hawaiiigæs, Swinhoefasaner og visse australske parakitter, hvoraf der i dag er flere hos opdrættere og i zoologiske haver end i vild tilstand.

Trompetertranen er endnu på den »røde liste« over de truede fuglearter, men ikke på den »sorte« over de uddøde, og med den interesse og propaganda, som disse fugle er genstand for, er der måske en chance for, at arten klarer sig et godt stykke tid fremover. Det er ikke småpenge, amerikanerne ofrer på denne sag, og det er næppe helt forkert at betegne den kanadiske bestand af Trompetertraner, der overvintrer ved den Mexicanske Golf og to gange om året trækker ca. 4000 km, som nutidens kostbareste vildfugle. LØPP

JOHN SPARKS & TONY SOPER: *Penguins.* (263 pp., 12 dobbelte sorttavler, talrige tegninger af ROBERT GILLMOR). – David & Charles, Newton Abbot 1967. Pris: 45 sh.

En både smuk, lærerig og fornøjelig bog om pingviner, hvis forhold belyses fra praktisk taget alle tænkelige sider.

I det første afsnit omtales »pingvinerne som fugle«; sammenligninger drages med andre ikke-flyvende former, fra strudsene til Galapagosskarven, og med svømmende fugle, incl. Vandstøren. I de følgende kapitler behandles ynglebiologi, ernæring og fjender fra Storkjoven til Søleoparden og Spækhuggeren. Det næste afsnit handler om gruppens udvikling fra begyndelsen af tertiærtiden for rundt regnet 70.000.000 år siden; her nævnes også den næsten menneskestore Kæmpepingvin, der levede omkring Ny Zealand for ca. 20.000.000 år siden. Herefter følger en fremstilling af pingvinernes opdagelse, ledsaget af mere eller mindre vellignende figurer, der er hentet fra gamle bøger; de ældste skrevne omtaler stammer fra omkring år 1500. I et kapitel om udnyttelse omtales menneskenes anvendelse af kød, æg, fedt, skind og guano. Fangstekspeditioner har drevet en del rovdrift i nogle områder, men ikke altid så groft som følsomme sjæle i land kunne udmale. I alle tilfælde er ingen pingvinart udryddet af menneskene i de sidste 500 år til trods for, at der ikke eksisterede nogen form for fredning af dem i de særlig udsatte områder. Falklandsøerne fik nogle fredningsbestemmelser allerede 1864; men en mere udbredt forståelse for denne side af sagen kom først til udtryk ind i 1900tallet. 1959 har 12 lande med interesser i det antarktiske område truffet aftaler om beskyttelsesforanstaltninger.

I bogens slutkapitel findes korte, fyldestgørende omtaler af alle nulevende pingvinarter; der er gode tegninger af samtlige former, hvor det er rimeligt med gule og røde aftegninger, og der findes et oversigtskort over de større og mere kendte ynglepladser. Som appendix bag i bogen har man, indskudt mellem bibliografi og sagregister, sat en kort omtale af pingviner i fangenskab.

LØPP

HANS BUB: Vogelfang und Vogelberingung, Teil 3. Die neue Brehm-Bücherei 389. (116 pp., 65 tekstfigurer). A Ziemsen, Wittenberg-Lutherstadt 1968. Pris: 7,80 Mark.

I anmeldelsen af denne series 2. del (Dansk Ornith. Foren. Tidsskr. 1968, 62:246) angives den bebudede 3. del som rækkens sidste; på omslaget af denne bog står, at en 4. del vil udkomme 1969. Det første kapitel i 3. del handler om slagnet og deres brug. Derpå omtales rovfuglefangst og herefter anvendelse af ketsjere med særligt henblik på den færøske metode, af lundekroge og af trådhegn til indfangning af ikke-flyvedygtige fugle. I de følgende afsnit beskrives natfangst og indfangning ved drikkesteder og på reder. Endelig findes en kort omtale af forskellige fugles adfærd under og efter fangst samt et grundkomisk stykke om små og større farer, som en ringmærker kan komme ud for; dette lille kapitel kunne med fordel være strøget. LØPP

ROGER T. PETERSON, GUY MOUNTFORT, P. A. D. HOLLOM: Europas fugler. Norsk utgave ved HOLGER HOLGERSEN. (387 pp. 37 dobbelttavler, hvoraf 25 i farver, talrige tekstfigurer). Tiden Norsk Forlag 1967.

Da den første svenske udgave af denne kendte lomme- og håndbog udkom i 1955, året efter udsendelse

af den engelske originaludgave, var det tanken, at den skulle dække et behov i hele Skandinavien; men det gik anderledes. 1960 forelå bogen på dansk, 1962 på islandsk og finsk, og nu har også nordmændene deres egen udgave. Den er vel gennemarbejdet og ført à jour. De tilfældige gæsters mængde er opdelt i familier, hvilket giver et godt overblik; det ville have været endnu bedre, hvis ikke dette stof havde været sammenkørt med teksten til ægtavlerne, der efter ref.s opfattelse med fordel kan holdes for sig. Bindet er smukt og enkelt, med en kile af flyvende gæs på forsiden. LØPP

ZDENEK KLUZ: Pomocné ornitologické tabulky. (134 pp., 1 tekstfigur). – Národní Muzeum. Prag 1965.

Inspiration til dette udmærkede arbejde synes at være hentet dels fra »Ornithologische Hilfstabellen« af GROEBBELS, KIRCHNER & MOEBERT, dels fra HARRIET I. JØRGENSEN's Nomina avium europaeorum, hvis skematiske fugl har vundet lidt ved at få sin akavet anbragte vinge skåret af. I forskellige kolonner angives fuglenes navne på latin, tjekisk og slovakisk; der er mål og vægt af fugle og æg, angivelser af rugetider m.v. og endelig oplysninger om mærkninger. Der er 2 sider tysk tekst med forklaringer til de tjekiske overskrifter. Til hjælp for udenlandske benyttere findes endvidere bag i bogen registre på russisk og de tre vestlige hovedsprog. LØPP

Index til 63. årgang, 1969

Accipiter badius cencroides 58	– Fregatfugl 111 ff	– fabalis brachyrhynchus 163,
– brevipes 54, 58	– Hjejle 191, 143	164, 169, 187, 188
– nisus 54, 58, 131	– Krikand 189	– hyperboreus 190, 195
Acrocephalus arundinaceus 63,	– Pibeand 189, 195	– – atlanticus 190
134	– Rørdrum 189	– – hyperboreus 190
– paludicola 119, 125	– Svaleklire 192	Anthus campestris 63, 65, 120
– palustris 119, 126	– Tårnfalk 191	– cervinus 54, 64, 120, 126
– schoenobaenus 119	Anas acuta 57, 71, 75	– pratensis 64, 136, 187, 188
Aegithalos caudatus 62	– americana 189, 195	– spinoletta 64
Aegolius funereus 124	– clypeata 53, 57, 71, 131	– trivalis 54, 64, 152
Aftenfalk 58, 71, 75, 132	– crecca 53, 57, 71, 75	Apus apus 54, 61, 76
Agerhøne 200	– – carolinensis 189, 195	– melba 61
Alauda arvensis 62, 71, 76, 85,	– discors 189, 195	Aquila chrysaëtos 68, 131
91, 200, 203	– penelope 57, 186, 189, 195	– clanga 53, 54, 57, 68, 71
Alcedo atthis 61	– platyrhynchos 1, 57	– heliaca 53, 54, 57, 68, 71
Almindelig Ryle 60, 76, 133,	– querquedula 53, 57, 71, 130	– pomarina 53, 54, 57, 71
169, 187	– strepera 130, 131	– rapax 53, 54, 57, 68, 71
Alpesejler 61	Anser albifrons flavirostris 166,	Ardea cinerea 52, 56, 70, 131,
Amerikansk Blishøne 6	187, 188	206
– Dværgryle 192	– anser 1, 57	– purpurea 52, 56, 71